

L'escola de pàrvuls

Un dia ma mare va començar a llavar-me la cara amb més espenta que de normal fins traure'm llustre de les galtes i jo m'amoïnava; després em va fregar els genolls amb sosa càustica per dissoldre les distintes capes de ronya i jo plorava; em va posar un vestit nou que era de color marró clar amb una bruseta frunzida subjecta als pantalons amb quatre botons de nacre, em va pentinar una ondulació suau sobre el front ja escampat i em va dur a l'escola de pàrvuls botant les basses que havien deixat les arruixades de mitjan setembre amb un sol encara calent, les mosques ja apegaloses, la Font Freda i el baranquet colant, i mentre ma mare estirava de mi i em portava quasi a remolc, el cor em colpejava les costelles. Al lllindar d'un casalot desbaratat em va rebre somrient la mestra donya Teresita i em vaig asserenar en veure els seu rostre tan dolç. De la seua mà vaig travessar un alt vestíbul i de seguida ella em va soltar dins una corralina on em vaig posar a fer salts com un joneguet contagiats per aquell núvol de xiquets que cridaven, es pegaven, es mataven a pederades i a bastonades. Això és la meua especialitat, vaig pensar, ací triomfaré.

A mi solien llavar-me com a un vaquer assegut al fons d'un tonell fumejant els dissabtes a casa dels meus oncles perquè allí l'aigua del pou era termal, eixia a 50 graus i tenia propietats que ja havien apreciat els romans més sibarites. Aquelles ablucions rituals amb sabó Heno de Pravia les porte associades a les primeres confessions en l'església la vespra de festa, als càntics de la sabatina que a través del cancell eixien fins la plaça on jugàvem al *reventasapos*, al sabor de la confitura que presagiava les postres del diumenge, però aquell era un dilluns de mitjan setembre, quan les vaques de la festa de la Vila ja havien acabat, i ma mare em rentava el nas amb un fregall davant d'una palangana amb aiguamans de ceràmica al costat d'una cristallera escorredora que donava al pati i no feia sinó donar-me consells mentre em llavava entremesclant-los amb advertències i subtils amenaces i alhora clavava un entrepà amb xocolata en la bossa inflada de quaderns nous marca el Galgo, el cató acabat de comprar sense estrenar i el baulet amb la maquineta de fer punta, la goma d'esborrar que semblava torró de coco, els llapis de colors Alpino i un de carbó marca Fàber, que olia com avui ol la memòria.

Les dues escoles primàries estaven davant de la de pàrvuls, al mateix carrer: les de xiquets governades pels mestres don Ramon i don Manuel; la de xiquetes, per donya Pepita i donya Gertrudis. Formaven les quatre aules un mateix edifici de sotes alts, sonors, plens d'humitat i perfum a fusta de pupitre, amb finestres de tela metàl·lica que queien al carreró, la cantinela de la taula de multiplicar enmig del silenci del matí en el qual a voltes també se sentia la flauta d'un esmolador, el bram d'algun ruc i l'enclusa de José Maria, el ferrer. El campus esco-

lar era un camp ras dels afores cobert de muntons de fem que estaven allí fermentant per a plantar moniatos o adobar les taules de melons o de cebollí, i fins allí anaven els xiquets majors en fila de dos a jugar entre culs de botelles i ferros rovellats sense que el tètan fóra una assignatura obligatòria, però l'escola de pàrvuls tenia una corralina pròpia amb parets de maçoneria emblanquinada, que un dia va servir de corral al Lamparillo, un bou llegendari per la seua bravura, de la ramaderia Lozano, que en temps de Primo de Rivera va córrer per la Vila en les festes del poble, segons vaig sentir contar. El primer pensament que vaig tenir en entrar en aquell pati va ser per al fantasma d'aquell bou que complia el paper de tòtem de la tribu. Després vaig començar a obrir-me camí fotent puntellades als meus companys per a fer-me respectar des del primer dia.

En la façana de l'escola de pàrvuls onejava la bandera nacional i a les deu del matí en el carrer tots els xiquets en formació i braç en alt cantàvem el *Cara al sol* i *Prietas las filas*. Sota el so d'aquestes cançons jo anava aprenent a llegir dret, al calor dels pits de donya Teresita asseguda a taula; ella amb l'índex em senyalava les lletres i jo cantussejava el pa-to, la pa-ta, la pi-pa i quan m'embossava la mestra, que era molt dolça, m'espentava amb un gemec d'alè; una volta a cada quinze en una cistelleta li portava una dotzena d'ous de postguerra fets cuc a cuc, alguns color canyella amb palla del ponedor encara enganxada a la corfa, però aquell primer any escolar jo passava a la lliçó de la pipa i de sobte, una vesprada de primavera en el meu cervell a penes nodrit amb les primeres lletres es va fer l'obscuritat total. Estava jugant a la glorieta tot sol i feia vent. Vaig voler pujar a un pilar situat en l'angle d'una bassa buida i vaig caure d'esquena dins, vaig pegar amb el bescoll en la base de ciment i vaig estar tres dies en coma, ert, amb els ulls tancats. Com que anava ben vestit ni tan sols em van llevar la roba, ja que podia servir-me de mortalla. Al costat d'aquell llit amb baraneta, mentre jo travessava els llimbs, el metge don Roberto va dir als meus pares: "si no es desperta demà, malament, ja podeu avisar Trinitario i que li prenga les mides". El fuster Trinitario començava a treballar a les set del matí tots els dies, encara que si hi havia un mort al poble la seua serra i el seu martell se sentien tota la nit fabricant el taüt. Aquella nit també van sonar les seues ferramentes per mi, però a última hora, fora ja de termini, quan el meu taüt blanc amb xinxetes daurades estava a punt, vaig obrir els ulls, i deixant les tenebres de sobte, ja vaig anar aquella mateixa vesprada a la plaça plena d'oronelles a jugar a la tella, i al dia següent en l'escola de pàrvuls vaig tornar a lletrejar al costat dels pits de donya Teresita la lliçó de la pipa per on l'havia deixada abans de viatjar a l'altre món.

Manuel Vicent